

ARCHEOLOGISCHE PROSPECTIE
VOORMALIG KLOOSTER
VAN DE BLAUWE ZUSTERS TE VEURNE
(prov. West-Vlaanderen)

BASISRAPPORT – MAART 2010

Auteurs: Bert HEYVAERT
Nele EGGERMONT
Bert ACKE

ARCHEOLOGISCHE PROSPECTIE

VOORMALIG KLOOSTER **VAN DE BLAUWE ZUSTERS** **TE VEURNE** **(prov. West-Vlaanderen)**

BASISRAPPORT – MAART 2010

Auteurs: Bert HEYVAERT
Nele EGGERMONT
Bert ACKE

Monument Vandekerckhove nv
Oostrozebekestraat 54
8770 INGELMUNSTER

Afdeling Archeologie
Rapport 2010/05

Figuur 1 op schutblad: Algemeen zicht op het onderzoeksterrein.

0. ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

Opgraving

Prospectie

Vergunningsnummer: 2009/396

Datum aanvraag: 21/12/2009

Naam aanvrager: HEYVAERT Bert

Naam site: Veurne, Pannestraat 3

Opdrachtgever:	Stad Veurne Sint-Denisplaats 16 8630 Veurne
Uitvoerder:	Monument Vandekerckhove nv Oostrozebekestraat 54 8770 Ingelmunster
Bevoegde Vlaamse overheid:	Sam De Decker (Agentschap Ruimte en Erfgoed West-Vlaanderen)
Projectleider:	Bert Acke
Leidinggevend archeoloog:	Bert Heyvaert
Archeologisch team:	Bart Bartholomieux, Bart Bot, Nele Eggermont, Raf Trommelmans
Wetenschappelijke begeleiding:	Bert Acke
Projectcode:	VEBZ10
Titel:	Archeologische prospectie voormalig klooster van de Blauwe Zusters te Veurne (prov. West-Vlaanderen). Basisrapport – maart 2010.
Rapportnummer:	2010/05
Contact Bert Acke:	E-mail: bert.acke@monument.be GSM: 0485/88 71 16

© Monument Vandekerckhove nv, Oostrozebekestraat 54, 8770 Ingelmunster
Figuren: Monument Vandekerckhove nv, tenzij anders vermeld.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotocopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de uitgever.

1. INHOUDSTAFEL

0. ADMINISTRATIEVE GEGEVENS	3
1. INHOUDSTAFEL	4
2. INLEIDING	5
3. TOPOGRAFISCHE EN BODEMKUNDIGE SITUERING	6
4. HISTORISCHE EN ARCHEOLOGISCHE SITUERING	7
4.1. VEURNE ALGEMEEN.....	7
4.2. GESCHIEDENIS VAN DE SITE	8
5. ONDERZOEKSMETHODE.....	9
6. RESULTATEN	11
6.1. SLEUF 1	11
6.2. SLEUF 2.....	16
6.3. SLEUF 3	22
6.4. SLEUF 4.....	24
6.5. SLEUF 5	29
6.6. ONDERZOEK PROEFPUTTEN	32
6.7. MUURWERKARCHEOLOGISCH ONDERZOEK.....	36
7. ALGEMEEN BESLUIT	37
8. BIBLIOGRAFIE	39
9. INVENTARISSEN	40
9.1. INVENTARIS VAN DE SPOREN	40
9.2. INVENTARIS VAN DE VONDSTEN	43
9.3. INVENTARIS VAN DE FOTO'S	47
9.4. INVENTARIS VAN DE TEKENINGEN.....	51
9.5. INVENTARIS VAN DE HOOGTEMETINGEN	52

2. INLEIDING

In het kader van de plannen voor de geplande restauratie en herinrichting van het voormalig klooster van de Blauwe Zusters tot stedelijke academie voor muziek en woord, gelegen in de Pannestraat 3 te Veurne (prov. West-Vlaanderen), voerde een archeologisch team van Monument Vandekerckhove nv van 25 januari tot 5 februari 2010 een archeologische prospectie uit op de site. Opdrachtgever voor het onderzoek was de stad Veurne, tevens bouwheer voor het project. Het onderzoek gebeurde volgens de bijzondere voorwaarden geformuleerd door het Agentschap Ruimte en Erfgoed afdeling West-Vlaanderen, dat adviseerde dat een archeologisch onderzoek voorafgaand aan de werken diende uitgevoerd te worden. Het doel was hierbij om door middel van een aantal proefputten zicht te krijgen op de aan- of afwezigheid van archeologisch erfgoed. Daarnaast diende er een beperkt muurwerkarcheologisch onderzoek plaats te vinden.

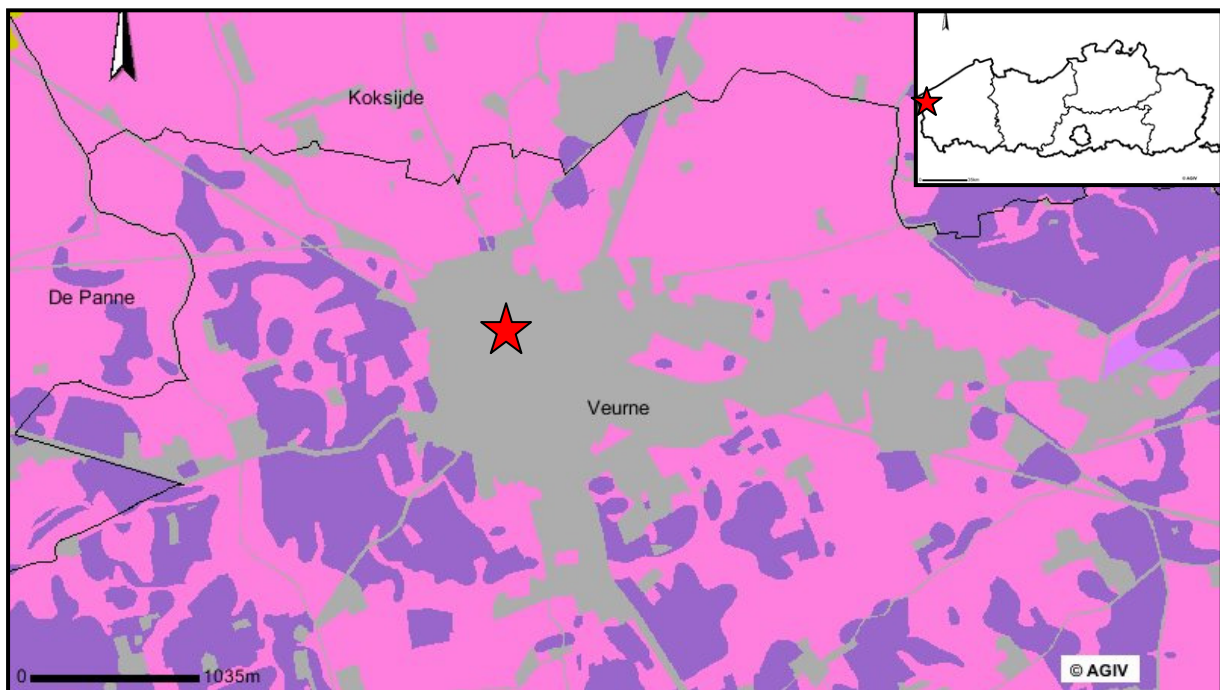
In dit basisrapport worden de resultaten van de archeologische prospectie voorgesteld. In enkele inleidende hoofdstukken worden de geografische, archeologische en historische situering van het onderzoeksterrein en de gebruikte methodologie bij het onderzoek toegelicht. Vervolgens worden de resultaten besproken en wordt een interpretatie gegeven aan de aangetroffen sporen en vondsten. Als besluit volgt een synthese van de resultaten en een advies voor eventueel vervolgonderzoek. Het geheel wordt verduidelijkt door middel van kaarten en foto's. Achteraan zijn de verschillende inventarissen (sporen, vondsten, foto's, tekeningen, hoogtemetingen) opgenomen. Bij het rapport hoort een DVD met daarop alle foto's, de plannen en de digitale versie van deze tekst.

Langs deze weg wordt eveneens dank betuigd aan volgende personen en instanties die zorgden voor een aangename samenwerking en bijdroegen tot het vlotte verloop van het onderzoek: het stadsbestuur van Veurne, studiebureau Arrow, Sam De Decker (erfgoedconsulent archeologie bij het Agentschap Ruimte en Erfgoed afdeling West-Vlaanderen), Marc Dewilde (Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed), Alexander Lehouck (gemeentelijk archeoloog Koksijde), Jan Van Acker (stadarchivaris Veurne), grondwerken Johan Stevens en landmeter Pol Verhelle.

3. TOPOGRAFISCHE EN BODEMKUNDIGE SITUERING

Veurne ligt in de West-Vlaamse polders, tussen Koksijde, De Panne, Diksmuide, Alveringem en de Franse grens. De E40 loopt ten zuiden van de stad in een bocht om de stad heen. Het voormalig klooster van de Blauwe Zusters is gelegen in het noordwestelijk deel van de stad op de hoek van de huidige Pannestraat en de Blauwe Zusterstraat, nabij de voormalige stadsomwalling. De kadastrale gegevens van de site zijn: 1ste afdeling, sectie A, blad 475, perceel 359v. Veurne ligt gemiddeld ongeveer 5m boven de zeespiegel, maar binnen de stad zijn er talrijke niveauverschillen. De gemiddelde TAW-waarde van het hoofdgebouw op de opgraafsituatie is 6,35m, maar de tuin vertoont een microreliëf met sterk variërende hoogtes.

De stad zelf is op de bodemkaart niet gekarteerd, maar de omliggende gronden zijn bodemkundig aan te duiden als m.A4/5 (Kreekruggronden, roze op figuur 2) ten noorden en ten oosten en OV1 (Uitgeveende gronden, paars op figuur 2) ten zuiden en ten westen van Veurne.¹ De eerstgenoemde gronden zijn zeer geschikt als grasland en kunnen ook dienen als akkerland.

Figuur 2: Situering van Veurne op de bodemkundige kaart, met aanduiding van de onderzoekslocatie
(© <http://geo-vlaanderen.agiv.be> en MVDK nv).

¹ <http://geo-vlaanderen.agiv.be>.

4. HISTORISCHE EN ARCHEOLOGISCHE SITUERING

4.1. Veurne algemeen

De oudste kern van Veurne ontstond waarschijnlijk in de 9de eeuw rond de plaatselijke vluchtburcht, waarvan de motteheuvel nog steeds bewaard is. Dit verklaard het cirkelvormige grondplan van de stad. In 877 duikt de plek voor het eerst op in historische bronnen als het toponiem 'Furnu'. In 1060 wordt een handelsnederzetting ten oosten van de burcht voor de eerste maal vermeld. Vanaf de 11de eeuw wordt Veurne de hoofdplaats van de kasselrij Veurne-Ambacht. De volle middeleeuwen luiden de bloeiende lakenhandel in, die ook voor Veurne economische voorspoed bracht. In de 14de eeuw krijgt de stad haar imposante omwalling. In de 15de en 16de eeuw valt de lakenhandel sterk terug. De Beeldenstorm geeft Veurne er eind 16de eeuw nog een flinke klap bovenop. Heel wat gebouwen, kerken en kloosters worden hierbij vernield. Toch wordt de vesting tussen de 15de en de 17de eeuw steeds verder verbeterd en uitgebreid.

Van 1668 tot 1713 brengt de expansiepolitiek van Lodewijk XIV Veurne in Franse handen. De vestingen worden ontmanteld en door maarschalk Vauban in 1706 vervangen door een modernere verdedigingsgordel. Deze werd evenwel eind 18de eeuw al door Jozef II ontmanteld. Tijdens de tweede helft van de 18de eeuw kent de stad weer een opleving als administratief centrum onder Maria Theresia. Dit blijft zo na de Belgische onafhankelijkheid. Tijdens de Eerste Wereldoorlog lag Veurne achter het front, waardoor de stad slechts beperkte schade opliep. Tot vandaag blijft Veurne één van de best bewaarde historische steden van Vlaanderen.²

² <http://inventaris.vioe.be/dibe/geheel/21071>.

4.2 Geschiedenis van de site

Over de vroegste geschiedenis van de site is weinig geweten. Ze viel binnen de eerste middeleeuwse omwalling en maakte dus zeker deel uit van de stadskern. Het is de moeite waard om te vermelden dat het middeleeuwse Veurnse begijnhof in de buurt van de site is te situeren. De Begijnen werden voor het eerst vermeld in 1273, maar over hun eigenlijke stichting is weinig bekend. In 1511 werd hun vestiging verlaten en in 1566 werden ze een laatste maal vermeld.³ Algemeen wordt aangenomen dat het begijnhof zich omtrent 1456-1457 uitstreckte vanaf de Pannestraat in noordelijke richting tot tegen de Astridlaan. Op basis van recent historisch onderzoek kan het bijna zeker ten westen van het onderzoeksgebied worden gesitueerd.⁴ Op de kaart van Jacob van Deventer (1560) zijn ook duidelijk vrij grote gebouwen afgebeeld aan de westkant van de Blauwe Nonnenstraat. Het is niet onwaarschijnlijk dat deze gebouwen deels op de site waren gelegen.

Met zekerheid kan gesteld worden dat op de plaats van het voormalige klooster van de Blauwe Zusters omstreeks 1500 twee belangrijke huizen stonden: het huis Masin en het huis Knibbe. Het gaat hier om een arbitraire benaming op basis van twee gekende eigenaars die de huizen een tijdlang in bezit hadden, maar evenzeer elders in de stad over immobiëlen beschikten. Ook is het zeer onwaarschijnlijk dat Lanceloot Knibbe of Victor Massin hier ook effectief woonden. Het huis Knibbe was gelegen op de hoek van de Pannestraat en het Blauwe Nonnenstraatje. Het huis Masin lag er vlak naast. Uit historische bronnen is gekend dat er zich achter dit huis in de 16de eeuw een tuin bevond en in de 17de eeuw werden ook stallingen vermeld. Het huis Masin was vermoedelijk wat dieper gelegen ten opzichte van de rooilijn en werd naar alle waarschijnlijkheid afgebroken bij de bouw van het hotel Ollivier (het huidige gebouw) in 1821. Het huis Knibbe was een diephuis met tot op vandaag bewaarde stallingen aan de Blauwe Nonnenstraat. Tussen 1513 en 1525 werd het sterk uitgebreid of aangepast. Grote delen van dit huis bleven bewaard in het hotel Ollivier. Onder de Franse bezetting vanaf 1693 werden beide huizen verenigd en deden ze dienst als ambtswoning van de gouverneur. Ook in de Oostenrijkse periode bleef dit gebouw de ambtswoning van de militaire gouverneur.

In 1783 kocht een particulier het van de Oostenrijkse kroon. Via huwelijk kwam het in handen van Lodewijk Ollevier, die het in 1821 verbouwde tot zijn hotel Ollivier. De plannen waren van de hand van architect Bruno Gawež. Van de oorspronkelijke gevel bleef na de verbouwingen niets meer over. Het huis Knibbe werd gedeeltelijk geïntegreerd in het nieuwe herenhuis. In 1850 werd het gebouw dan uiteindelijk eigendom van de Blauwe Zusters, die het inrichtten als school en klooster. In 1992 namen zij afscheid van het klooster, dat vervolgens werd beschermd als monument. In 2001 werd het aangekocht door de stad Veurne.⁵

³ VAN ACKER, s.a., pp. 135-136.

⁴ Dit blijkt uit ongepubliceerde gegevens van stadsarchivaris Jan Van Acker.

⁵ Ontleend uit 'Bouwhistorische nota Klooster van Blauwe Zusters te Veurne', ons bezorgd door het studie bureau. Voor meer gedetailleerde informatie over de bouwgeschiedenis van de site wordt verwezen naar deze studie.

5. ONDERZOEKSMETHODE

Het veldwerk bestond uit drie verschillende onderdelen: de aanleg van vijf archeologische sleuven op het terrein, een bijkomend booronderzoek en een beperkt muurarcheologisch onderzoek van de aanwezige kelders.

De vijf sleuven lagen geconcentreerd in het oostelijke tuingedeelte, grenzend aan de gebouwen langs de Blauwe Zusterstraat, direct ten noorden van het hoofdgebouw. De precieze ligging van de putten werd in samenspraak met de erfgoedconsulent van het Agentschap Ruimte en Erfgoed vastgelegd. Twee sleuven bevonden zich binnen het areaal van de geplande nieuwbouw, de drie overige sleuven lagen dicht naar het bestaande pand toe. De meest westelijke sleuf 1 was noordzuid georiënteerd met een oppervlakte van ca. 21,25m². Sleuf 2 was haaks op sleuf 1 georiënteerd en mat ca. 16,12m². De derde sleuf lag parallel met de zuidgevel van het hoofdgebouw en had een oppervlakte van ca. 16m². Sleuf 5 werd haaks op de gebouwen langs de Zwarte Zusterstraat gegraven met een oppervlakte van ca. 16,22m². Sleuf 4 situeerde zich centraal tussen sleuven 2, 3 en 5 en mat ca. 13m².

Het eerste vlak werd telkens met een kleine graafmachine aangelegd tot op het archeologisch relevante niveau. De verdieping naar een eventueel tweede vlak gebeurde manueel. In sleuven 1, 2 en 5 werd zo'n tweede vlak aangelegd op een dieper niveau. In sleuven 2 en 4 werd lokaal verdiept tot de maximaal aangegeven diepte van 2m onder het huidige loopniveau. Enkel in sleuf 2 werd de moederbodem bereikt.

Per sleuf werden de vlakken proper gemaakt en gefotografeerd. De vlakken werden manueel ingetekend op schaal 1/20, de sporen werden individueel gefotografeerd en beschreven. Verder werden per vlak TAW-hoogtes genomen. Indien relevant werden de zijwanden van de sleuven opgeschoond om profieltekeningen op schaal 1/20 en foto's te maken. De sporen werden genummerd en opgenomen in een sporenlijst. De spoornummering begon bij elke put telkens opnieuw vanaf spoor 1 of S1. De verschillende lagen in de profielen werden benoemd als laag 1 of L1, L2, enz. De vondsten werden per sleuf en per spoor of laag verzameld en eveneens voorzien van een vondstnummer dat werd opgenomen in de vondstenlijst. De verzamelde vondsten werden later gewassen, gedroogd en onderworpen aan een materiaalonderzoek⁶. De vondstnummering gebeurde wel doorlopend voor alle putten. Voor de registratie van de sporen en het benoemen van de foto's werd de benaming VEBZ10 (VEurne Blauwe Zusters 2010) gebruikt.

Het booronderzoek voorzag in een 20-tal boringen verspreid over het gehele terrein, maar werd in samenspraak met de erfgoedconsulent uiteindelijk op een alternatieve wijze uitgevoerd. Er werden 20 strategisch geplaatste proefputten van ca. 2m op 1m aangelegd in het westelijke gedeelte van de voormalige landschapstuin. Deze putten werden machinaal gegraven tot een gemiddelde diepte van 1,60m. Per proefput werd telkens minimum één zijde gefotografeerd, getekend op schaal 1/20 en beschreven. Indien nodig - door de aanwezigheid van muurwerk - werd ook het grondvlak opgetekend op schaal 1/20 en beschreven. Per laag werden vondsten verzameld en voorzien van een vondstnummer dat werd opgenomen in de vondstenlijst. De meetsystemen en putranden van de sleuven en de proefputten werden nadien ingemeten door een landmeter, waardoor een exacte positionering ervan werd bekomen.

⁶ Met dank aan Marc Dewilde (VIOE) voor de gewaardeerde hulp bij de determinatie van de ceramiek.

Het muurwerkarcheologisch onderzoek was beperkt tot het registreren van de zichtbare bouwnaden en verbouwingssporen in drie kelders onder het gebouw en de bijhorende stallen. Aangezien echter de muren van alle kelders bepleisterd waren en het weggappen van deze pleister te verregaand was voor deze archeologische opdracht, kon er bijgevolg geen muurwerkstudie uitgevoerd worden. Wel konden er enkele foto's genomen worden ter documentatie, echter bij heel slechte belichting.

6. RESULTATEN

6.1. Sleuf 1

- **Algemeen**

Sleuf 1 werd aangelegd ongeveer 18m achter het voormalige kloostergebouw, in het westelijk deel van de geplande nieuwbouw. Het microreliëf van de site vormt op deze plaats een relatief uitgesproken helling, naar de Pannestraat toe. Teneinde de opbouw van dit microreliëf te onderzoeken werd haaks op de helling een sleuf uitgegraven van 11m bij 2m (22m²). Over de lengte van de sleuf stijgt het maaiveld van +4,90m naar +5,70m TAW. Bijna over de volledige lengte van de sleuf kwamen baksteenstructuren aan het licht, in diepte variërend tussen +4,64m en +4,81m TAW. Waar er geen baksteenstructuren werden aangetroffen werd een eerste vlak aangelegd op +4,30m en vervolgens een tweede vlak op +4,00m TAW.

Figuur 3: Zicht vanuit het zuiden op de sporen in vlak A in sleuf 1.

- **Voornaamste sporen**

Centraal in de sleuf werd over een lengte van 5,2m een bakstenen muur van 0,26m breed aangetroffen, waarvan de bovenkant zich in het noorden op +4,64m TAW en in het zuiden op +4,71m TAW bevond. De onderkant bevond zich ongeveer 0,30m lager. Dit spoor, S9a, bestond uit baksteenfragmenten, waarschijnlijk afkomstig van stenen met afmetingen 25,0 x 12,0 x 6,0cm, gemetst met licht gele kalkmortel. Ten westen hiervan werden resten teruggevonden van wat waarschijnlijk de aanzet van een slecht bewaard vloerniveau was (S9b), dat van noord naar zuid van +4,61m naar +4,71m TAW evolueerde. Deze baksteenstructuur, ongeveer één steen breed, was eveneens opgetrokken uit baksteenfragmenten afkomstig van stenen met afmetingen 25,0 x 12,0 x 6,0cm. Dit baksteenformaat komt in Veurne vooral voor op het einde van de 13de en het begin van de 14de eeuw.⁷ Het is uiteraard goed mogelijk dat het om recuperatiemateriaal gaat. S9a&b stopten abrupt in het noorden. Waarschijnlijk was de muur hier slechts enkele stenen hoog bewaard en werd ze beschadigd of gedeeltelijk weggegraven bij het aanleggen van de sleuf. Het lijkt er echter sterk op dat spoor S8 de onderkant van de muurfundering was en aldus het verdere verloop van S9a in de richting van het westprofiel aangeeft.

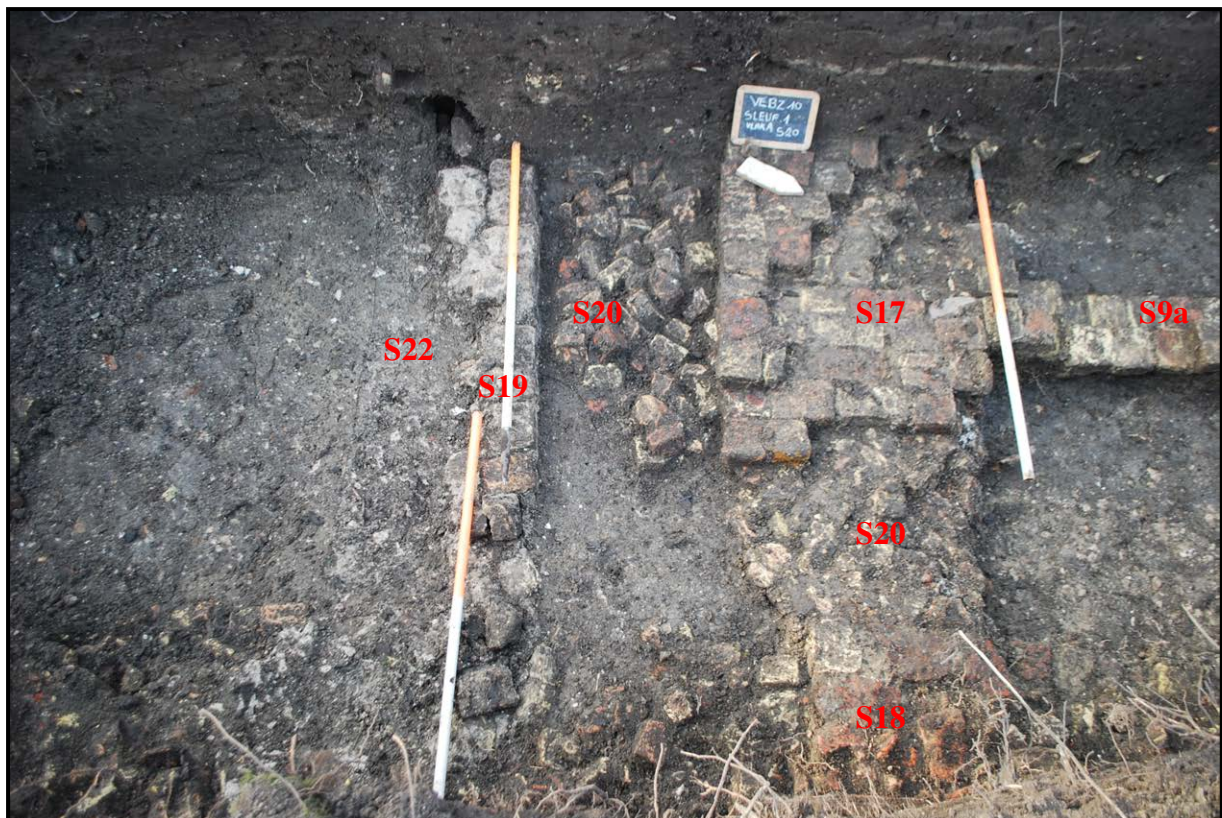

Figuur 4: Zicht op muur S9a&b.

⁷ LEHOUCK, 2008, s.p.

Ten oosten van dit ensemble bevond zich over bijna de gehele lengte van S9a een grondspoor, S11, met diameter 0,14m. Het was samengesteld uit donker groenig grijs lemig zand met baksteen, kalk en veel houtskool. Mogelijk ging het om de aanlegsleuf van S9a. S10, de laag waarop vloer S9b is geplaatst, bevatte materiaal dat in de 13de en 14de eeuw kon worden gedateerd. Het gaat hier onder andere om Langerwehe-steengoed en grijs- en roodbakend aardewerk.

S9a en S9b sluiten aan op S20, een spoor van baksteenpuin van 1,9 x 1,20m met oriëntatie oost-west. De bovenkant van dit puinspoor bevond zich op +4,85m TAW. Tegen S9a en S9b was bovenop S20 een vloertje S17 gemetst met afmetingen 0,9 x 0,7m. Het bestond uit bakstenen met formaat 17,0 x 12,0 x 5,0cm en 20,0 x 10,0 x 5,0cm. De bovenkant van dit spoor werd bepaald op +4,93m TAW. In het zuiden werd S20 begrensd door een parament (S19) van baksteenfragmenten, waarvan de meesten het formaat 17,0 x 10,0 x 5,0cm schenen te hebben. Parallel met dit spoor liep S22, mogelijk de aanlegsleuf van S19 en S20, dat bestond uit een lichtgrijze vulling met baksteenfragmenten en weinig kalkmortel. Dit parament was ongeveer 0,25m dik. De bovenkant werd bepaald op +4,87m TAW. In het oosten tenslotte werd S20 nog doorsneden door spoor S18, een muurtje dat nog gedeeltelijk in het oostprofiel vervat zat en uit baksteenbrokken met doorgaans een formaat van 16,0 x 10,0 x 8,0cm was opgetrokken. De bovenkant werd vastgesteld op +4,60m TAW in het noorden en +4,85m TAW in het zuiden. De onderkant lag ongeveer 0,40m lager.

Figuur 5: Beeld op spoor S20 en omliggende sporen.

Op het niveau van vlak A werd een complexe gelaagdheid vastgesteld, maar slechts één duidelijk grondspoor. S3 had in het vlak afmetingen 0,6 x 0,7m. De vulling bestond uit donker bruinig grijs kleilig zand met weinig kalk en houtskoolbrokjes en veel verbrande leem/klei. In coupe bleek het om een paalgat te gaan van 0,60m diep. Uit dit spoor werd rood- en grijsbakkend aardewerk en tegelfragmenten gerecupereerd. Het kon gedateerd worden in de 14de eeuw. Ook het aardewerk dat bij de aanleg van vlak A werd gerecupereerd (onder het niveau van S9a) was in de 14de eeuw te dateren. Vlak B leverde geen noemenswaardige nieuwe sporen op. Op dit niveau bevond zich nog steeds een ophogingslaag, gelijkaardig aan vlak A. De moederbodem werd niet bereikt in dit tweede vlak.

Figuur 6: Zicht op de coupe op S3.

- **Stratigrafie**

Onder een pakket teelaarde van zo'n 0,20 tot 0,40m dik bevond zich in het noorden van het oostprofiel een donkerbruin, groenig grijs pakket van kleilig zand (laag 4). Ter hoogte van het begin van de baksteenstructuren veranderde dit beeld en was een ophoging van donkerbruine lagen met veel baksteen- en mortelbrokjes (laag 3) zichtbaar waarop een vrij homogeen zandig pakket rustte (laag 2). Laag 3 was vrijwel zeker een laag die gevormd werd door de afbraak van de aangetroffen baksteenstructuren. Hierop werd mogelijk teelaarde aangevoerd (laag 2) om opnieuw een bruikbare ploeglaag te creëren. Dit resulteerde in de ophoging van het terrein, wat het plaatselijke niveauverschil zou kunnen verklaren. Onder laag 3 bevonden zich de ophogingslagen waarin vlak A en B werden aangelegd en die te dateren zijn rond ca. 14de eeuw.

Figuur 7: Het oostprofiel in sleuf 1.

6.2. Sleuf 2

- **Algemeen**

Deze sleuf van 5,5 bij 2,8m (15,4m²) werd aangelegd centraal binnen de contouren van de geplande nieuwbouw. Op deze plaats was het terrein zeer oneffen, waardoor de hoogte van het maaiveld rondom de sleuf sterk varieerde. Globaal genomen liep het maaiveld af in westelijke richting, van een maximale hoogte van +6,13m TAW aan de oostelijke tot +5,80m TAW aan de westelijke sleufwand.

In eerste instantie werd het onderzoeksvlak (vlak A) in het zuidwesten van de sleuf slechts verdiept tot +5,40m TAW, wegens de aanwezigheid van een subrecente baksteenstructuur. De rest van het vlak werd op ongeveer +4,70m TAW aangelegd. Na registratie van de ondiepe sporen werd het vlak volledig tot op dit niveau verdiept (vlak B), ongeveer 1,10 tot 1,30m onder het maaiveld. In de noordwesthoek van het onderzoeksvlak werd plaatselijk verder verdiept tot op de moederbodem, die op een diepte van +2,50m TAW werd vastgesteld.

- **Voornaamste sporen**

Op 0,33m onder het maaiveld werd een subrecent afvoergootje (S1) aangetroffen. Het verloop van deze structuur kon gevolgd worden over 3,60m. Over de hele lengte was ze ongeveer 0,38m breed. Het gootje bestond uit gele, rode en oranje bakstenen en baksteenfragmenten, waaronder veel recuperatiemateriaal. In het midden bestond het uit twee rijen stenen die in een V-vorm tegen elkaar waren geplaatst. Aan beide zijden bevond zich een parament van stenen die op hun zijkant waren geplaatst. Het gootje liep af en noordwestelijke richting, over het onderzochte traject van +5,60m naar +5,44m TAW.

Figuur 8: Zicht op sleuf 2, gezien vanuit het westen.

De andere aanwezige sporen in deze sleuf bevonden zich ongeveer 0,75m lager (cfr. supra). In vlak B kwam duidelijk een aantal sporen aan het licht, die zich allen op ongeveer hetzelfde niveau bevonden. Het ging om muurfragmenten in verband en concentraties van baksteenpuin met een duidelijk rechtlijnig verloop. Centraal in de sleuf vormden S6 en S7 samen een muurstructuur van 1,1 bij 0,45m. S7 vormde een parament uit gele baksteenfragmenten in verband. De stenen waren 1 laag breed en 1 laag hoog bewaard. Ze hadden allen ongeveer het formaat 16,0 x 13,0 x 7,0cm. De bovenkant van dit spoor bevond zich op +4,86m TAW. De centrale vulling van deze muur (S6) bestond uit gelige baksteenbrokken met formaat 14,0 x 8,0 x 8,0cm. Langs beide zijden van deze muur werd op een diepte van +4,79m TAW telkens een rechtlijnig spoor waargenomen van oranjig tot grijze zandige klei met baksteen, kalkmortel en houtskool. Ten oosten van de muur was deze (S16) 0,08 en ten westen (S17) 0,19m breed.

Figuur 9: Algemeen zicht vanuit het westen op vlak B in sleuf 2.

In het zuiden werd deze muur doorsneden door een S8, een rechthoekig spoor van baksteenpuin dat over de volledige lengte van de sleuf werd waargenomen. Op +4,80m TAW was dit spoor in het westen van de sleuf 0,65 en in het oosten tot maximaal 1,2m breed. Het bestond uit een grote hoeveelheid baksteenpuin, gemengd met grijsbruin kleiig zand met zeer veel baksteen en vrij weinig kalkmortel en houtskool. Bij de verdieping van het westprofiel kon dit spoor in coupe worden onderzocht. Het bleek 0,40m dik te zijn en de onderkant situeerde zich op ongeveer +4,30m TAW. S8 was ofwel een uitbraakspoor van een muur, ofwel de onderzijde van de fundering ervan.

Eveneens centraal in de sleuf, in het verlengde van S6-S7 en aansluitend op S8, werd een rechthoekig puinspoor aangetroffen (S9). Het spoor mat 0,9 bij 0,8m en had een vulling die identiek was aan S8. De relatie tussen deze twee is evenwel onduidelijk en er is geen afdoend bewijs dat de structuur die S9 droeg door S8 werd doorsneden. Tenslotte werd in het noordoosten van sleuf 2 nog een rechthoekig spoor van grijskleiig zand met zeer veel baksteenpuin aangetroffen. Aangezien het zowel in het noorden als in het oosten in het profiel blijkt verder te gaan, kan er niet vanuit gegaan worden dat dit een rechthoekig verloop heeft zoals S8. In het vlak had het dimensies 2,4m bij 0,3m. Het doorsnijdt aanlegssleuf S16, en is dus recenter dan muur S6-S7.

In verschillende sporen in het vlak werd dateerbaar aardewerk teruggevonden. Bij het vrijleggen van alle belangrijke puinsporen (S6&S7, S8 en S9) werd materiaal uit de 14de tot 16de eeuw aangetroffen, evenals in de belangrijkste omliggende sporen (S11, S3 en S14).

Figuur 10: Zicht vanuit het oosten op muur S6 en bijhorende sporen.

- **Stratigrafie**

Tot ongeveer een diepte van +5,36m TAW (ongeveer een halve meter onder het maaiveld) werd een aantal opeenvolgende lagen teruggevonden die duidelijk van recente oorsprong waren. In het zuidprofiel ging het om een bruinbeige laag zand (laag 1, laag 2 & laag 3) van 0,48m dik, gevolgd door een donkergrijs laagje en vervolgens opnieuw een beige pakket (laag 6) van 0,15 à 0,30m dik waarin het gootje S1 vervat zat. In het noordprofiel is tot op deze diepte enkel een dik pakket teelaarde vast te stellen. Onder deze bovenste lagen bevond zich een laag compact, donkergrijs zand met weinig baksteen en kalkmortel van ongeveer 0,23m dik (zuidprofiel, laag 10). De vulling laat denken aan een oude ploeglaag en bevat vondsten die in de post-middeleeuwse periode kunnen gedateerd worden.

Hieronder, in het oosten op +5,32m TAW en in het westen op +5,13m TAW, konden tot op de hoogte van vlak B drie lagen (laag 11, laag 12, laag 13) van bruingrijs zand met veel brokjes kalkmortel en baksteen onderscheiden worden. De vondsten uit deze lagen zijn te dateren van de 14de tot de 16de eeuw, wat ongeveer overeenkomt met de datering van de vondsten in het vlak. Vermoedelijk gaat het hier om lagen met puin van de afgebroken structuren die in vlak B werden aangetroffen, die nadien doorploegd werden tot homogene pakketten.

Figuur 11: Zicht op het zuidprofiel van sleuf 2.

Het westprofiel werd plaatselijk verder verdiept, waardoor ook een zicht werd verkregen op de lagen die ouder zijn dan de sporen in vlak B. In het westprofiel bleken de sporen uit vlak B nog door te gaan tot een diepte van +4,30m TAW. Hieronder werd een pakket van 0,40m kleiig zand aangetroffen met 13de-14de-eeuws aardewerk. Daaronder bevonden zich nog enkele opvallende lagen waarvan vooral laag 28, bestaande uit kleiig zand met een felle oranjebruine kleur met veel houtskoolbrokjes, sterk opviel. Deze sporen gingen vanaf ongeveer +3,90m TAW over in een pakket van grijs kleiig zand met veel spikkels en brokjes houtskool. Het grijsbakkend aardewerk dat hierin werd gevonden kon gedateerd worden in de 13de eeuw. Dit pakket ging uiteindelijk vanaf +3,26m TAW geleidelijk over in de moederbodem, die op +2,50m TAW werd vastgesteld. Opvallend was nog een homogeen donkergrijs spoor dat zich verderzette in de moederbodem. Door het snel opkomende grondwater kon dit echter niet nader worden onderzocht.

Stratigrafisch kan dus besloten worden dat er zich ter hoogte van sleuf 2 drie stratigrafische fasen manifesteren: een post-middeleeuwse fase die zich situeert tussen het maaiveld en +5,13m TAW; daaronder enkele lagen die interessante sporen bevatten uit de 14de tot 16de eeuw en doorlopen tot een diepte van +4,30m TAW; tenslotte hieronder lagen met 13de- en 14de-eeuws materiaal die verdergaan tot op de moederbodem.

Figuur 12: Zicht op de stratigrafie in het westprofiel van sleuf 2.

- **Conclusie**

Zowel het onderzoek in het vlak als in profiel van sleuf 2 leverde een veelheid aan interessante informatie op. De oudste lagen gaan terug tot in de volle middeleeuwen (13de eeuw). De lagen die zich stratigrafisch net onder vlak B bevonden, dateerden ten vroegste uit de 14de eeuw. Hierop werden de structuren gebouwd waarvan in het onderzoeksvlak de restanten werden teruggevonden. Tussen deze restanten kon een veelheid aan materiaal uit de 14de tot 16de eeuw verzameld worden, een ensemble dat bijna 200 jaar overspant. Ook de afbraaklaag die zich boven het vlak bevindt vertoont deze datering. Er kan dus geconcludeerd worden dat de structuren die in het onderzoeksvlak werden aangetroffen ten vroegste in de 14de eeuw werden opgetrokken en waarschijnlijk in de 16de eeuw werden afgebroken. Na de afbraak werd deze zone opgehoogd en als tuin/akker gebruikt, getuige hiervan is een oude cultuurlaag met een post-middeleeuwse datering.

6.3. Sleuf 3

- **Algemeen**

Sleuf 3 bevond zich vlak achter en parallel met het voormalige kloostergebouw, op zo'n 75cm van de achtergevel. De dimensies van het onderzoeksvlak waren 7,5m bij 2,2m (16,5m²). Het maaiveld situeerde zich tussen +6,35 en +6,40m TAW. In het oosten en westen van de sleuf werden al op een ondiep niveau bakstenen structuren waargenomen. Daarom werd in het westen van de put het onderzoeksvlak aangelegd tussen +5,77 en +5,91m TAW, zo'n 0,50 tot 0,65m onder het maaiveld. In het oosten werd om dezelfde reden het onderzoeksvlak bepaald op +5,83m TAW, 0,55m onder het maaiveld. Het centrale deel van de put werd wegens wateroverlast niet dieper uitgegraven dan +5,53m TAW, ongeveer 0,90m onder het maaiveld.

vanuit het westen op sleuf 3.

Figuur 13: Overzicht

- **Voornaamste sporen**

De voornaamste sporen betroffen enkele recentere baksteenstructuren. In het westen van de sleuf werd op een diepte van +5,95m TAW een gootje in baksteen (S3) teruggevonden met oriëntatie zuidwest-noordoost. In het oosten van de sleuf werd een gelijkaardig gootje (S8) teruggevonden met oriëntatie zuidoost-noordwest. Het was voornamelijk opgebouwd uit bakstenen met formaat 18,0 x 10,0 x 5,5cm en kende een lichte afloop in noordwestelijke richting (+6,04m naar +5,91m TAW). Aangenomen dat beide structuren een rechtlijnig traject volgen in noordelijke richting, kruisen zij elkaar ongeveer 4,5m achter de achtergevel, waar mogelijk een reservoir kan verwacht worden, of een groter afvoerkanaal.

Afvoerkanaal S7 was stratigrafisch jonger dan S8. Het bevond zich op een niveau van +6,38m TAW en is opgebouwd uit machinaal gevormde bakstenen met formaat 22,0 x 10,0 x 7,0cm. Het gaf uit op put S6, die opgebouwd was uit baksteen en natuursteen.

Verder werd nog een recente bakstenen put teruggevonden (S11). Tegen de westwand van de put werd op +6,14m TAW een vloertje (S4) uit zijdelings geplaatste bakstenen met formaat 23,5 x 10,0 x 6,0cm teruggevonden. Het leek hier om een onderdeel van een padje te gaan. Een relatie met de andere bakstenen sporen in de sleuf was niet te achterhalen.

- **Stratigrafie**

Al de hierboven vermelde sporen waren vervat in een laag van grijs kleiig zand, zeer gelijkaardig aan de toplaag van sleuf 4. Net onder het maaiveld bevond zich een laagje beige zand, als stabilisatie voor de betontegels waarmee de koer was geplaveid. Omwille van wateroverlast kon de sleuf niet verder verdiept worden om de onderliggende lagen te bekijken. Gezien de ligging vlakbij de achtergevel van het gebouw, was het dieper uitgraven van de sleuf om veiligheidsredenen ook niet aangeraden.

6.4. Sleuf 4

- **Algemeen**

Centraal op de geplaveide koer, op ongeveer 6m achter het voormalige kloostergebouw, werd een sleuf met afmetingen 4,2 x 3,1m (13m²) uitgegraven. Het terrein vormde hier een plateau, dat rondom de sleufwand varieerde tussen +6,10m en +6,20m TAW. Het grootste deel van het onderzoeksvlak werd aangelegd op een diepte van +4,70m TAW, ongeveer 1,4m onder het maaiveld, daar zich op deze diepte duidelijke grondsporen aftekenden. In de zuidoosthoek van de sleuf werd verder verdiept naar +4,60m en +4,12m TAW, tot maximaal 2m onder het maaiveld.

Figuur 14: Zicht vanuit het noordwesten op vlak A in sleuf 4.

- **Voornaamste sporen**

In het zuiden van deze sleuf werd op verschillende niveaus een aantal sporen onderscheiden die samen een rechthoekig ensemble vormen, waarschijnlijk de vulling van een gedempte gracht met afmetingen 2,57 x 0,7m. De bovenste vulling hiervan, zoals waargenomen op +4,87m TAW, bestond enerzijds uit heterogeen bruin tot grijsgroen gevlekt zand, vermengd met flink wat houtskoolspikkels, dierlijk bot en brokjes kalkmortel (S14). Op dit niveau vertoonde de gracht ook gedeelten die bestonden uit een bijna zwarte, zeer houtskoolrijke vulling (S8 & S15). 0,20m lager, op +4,67m TAW, gaat de vulling (S13) volledig over in dit houtskoolrijke pakket. Op dit niveau werden enkele fragmenten grijsbakkend aardewerk gevonden, die kunnen gedateerd worden in de overgang van de 12de naar de 13de eeuw. De

Figuur 15: Zicht op de gedempte grachtstructuur in sleuf 4.

bodem van dit spoor bevond zich ongeveer 0,10m lager. In het westen werd de gracht doorsneden door puinkuil S10. In het noorden kon stratigrafisch vastgesteld worden dat de gracht eerst werd doorsneden door S7, een beige puinvulling met veel baksteenfragmenten en kalkmortel. Nadien werden zowel de besproken grachtstructuur als S7 doorsneden door een grote, recht afgelijnde puinkuil (S4-S5).

Figuur 16: Zicht op kuil S4-S5.

Deze kuil S4-S5, die in het vlak op +4,77m TAW over een lengte van 2,2m en een breedte van 1,4m werd waargenomen, bestond uit een buitenste en binnenste vulling, die duidelijk van elkaar konden worden onderscheiden. Buitenste vulling S5 had een opmerkelijk roestkleur en bevatte heel wat baksteen, kalkmortel en aardewerk. Het gaat hier om rood aardewerk voorzien van loodglazuur aan binnen- en buitenkant, steengoed en majolica. Dit ensemble kon worden gedateerd in de 17de eeuw. De binnenste vulling S4 van deze puinkuil nam de vorm aan van een halve cirkel met diameter 0,99m en bestond uit een groengrijze puinvulling met veel houtskool en kalkmortel. In het oosten loopt ze over haar volledige lengte door in het oostprofiel van de sleuf. In het oostprofiel van deze sleuf was duidelijk te zien hoe de aanzet van deze puinkuil ongeveer 0,43m hoger zat dan het onderzoeksvlak, op ongeveer +5,38m TAW (S4=L17, S5=L18).

In de zuidwesthoek van deze sleuf werd nog een andere puinkuil S10 onderscheiden (cfr. supra), met een heterogeen grijs-groene vulling met veel baksteen en kalkmortel. Deze werd over een breedte van 0,25m en een lengte van 1,2m vastgesteld, maar loopt door in het westprofiel. In dit profiel was duidelijk zichtbaar hoe de aanzet van deze kuil zich al zo'n 0,74m hoger bevond dan het onderzoeksvlak, op ongeveer +5,56m TAW (L21=S10).

Tenslotte werd in het noordwesten van de sleuf op +4,74m TAW nog een puinkuil vastgesteld met afmetingen 1,2x1,2m, die zowel in het noorden als in het westen nog verder loopt in de sleufprofielen. Ze bestond uit een buitenste vulling, S2, een eerder heterogene grijzige laag met houtskool, brokjes kalkmortel en groene inclusies, en een binnenste vulling, S1. S1 bestaat uit vrij compact, eerder homogeen grijsbruin zand met enkele brokjes kalkmortel en

houtskoolspikkels. In het westprofiel van de sleuf was duidelijk zichtbaar hoe de aanzet van deze kuil zich al ongeveer 0,43m hoger bevond.

Als deze sporen waren vervat in een zandig, heterogeen grijsbruin pakket vermengd met brokjes baksteen, kalkmortel en houtskool, dat gevormd werd door S3, S9 en S16. In deze sporen werd geen dateerbaar aardewerk aangetroffen. Als het onderzoeksvlak ingepast wordt in de stratigrafie van de sleuf, kan het niveau vermoedelijk gedateerd worden het begin van de 14de eeuw.

- **Stratigrafie**

Onder de betonnen tegels van de geplaveide koer bevond zich allereerst een geel zandig ophogingspakket (L1). Dit had over de hele sleuf een dikte tussen 0,34 en 0,57m, langzaam verdikkend in noordelijke richting. Het aardewerk en de gebruiksvoorwerpen uit dit pakket waren van recente oorsprong, waarschijnlijk niet ouder dan het einde van de 18de eeuw. Hieronder werd over de volledige sleuf een vast, donker zandig pakket vastgesteld (L4), variërend in dikte van 0,20 tot 0,31m. Ter hoogte van het oost- en zuidprofiel werd hieronder nog een zeer gelijkaardig pakket waargenomen, doch van een iets meer donkergrijze kleur. Deze homogene pakketten konden worden gedateerd in de 17de eeuw. Hun onderkant werd vastgesteld tussen +5,22 en +5,41m TAW. In het oostprofiel vertoonde de onderkant van deze 17de-eeuwse pakketten duidelijk spitsporen in de onderliggende laag (L8), wat erop kan wijzen dat het hier een opeenvolging van tuinbouwlagen betreft.

Figuur 17: Zicht op het oostprofiel van sleuf 4.

Figuur 18: Zicht op het westprofiel in sleuf 4.

Dieper in sleuf 4 werd een continue opeenvolging van lagen grijsbruin kleiig zand teruggevonden, al dan niet gemengd met houtskool en kalkmortel. Op een diepte van +5,29m TAW, ongeveer 1,11m onder het maaiveld van het zuidprofiel, bevond zich een eerste laag (L8) met 14de-eeuws materiaal. Door een plaatselijke verdieping tot 2m onder het maaiveld in de zuidoosthoek van de sleuf, konden vastgesteld worden dat vanaf een diepte van +4,91m TAW, ongeveer 1,34m onder het maaiveld, deze gelaagdheid dunner en minder uitgesproken wordt. Dit diepste onderzochte pakket, L10, bevatte materiaal dat zeker ouder was dan de 14de eeuw en in de volle middeleeuwen valt te situeren.

- **Conclusie**

Er konden drie duidelijke fasen in de opbouw van de stratigrafie onderscheiden worden. Enerzijds was er de geleidelijke opbouw van de gelaagdheid, die kon gevolgd worden van de volle middeleeuwen (2m onder het maaiveld) tot de 14de eeuw. Vermoedelijk ging deze geleidelijke verhoging van het maaiveld door tot in de 17de eeuw, wanneer op deze plaats een ingrijpende gebeurtenis plaatsvond. In de 17de eeuw bevond het maaiveld zich op deze plaats vermoedelijk tussen +5,22 en +5,56m TAW, wat het graven van verschillende grote puinkuilen met vooral afbraakpuin op dit niveau verklaart. Deze puinkuilen werden afgedekt met een tuinbouwlaag die tijdens de 17de en vermoedelijk ook 18de eeuw in gebruik was. Een derde en meest recente fase bestond uit het ophogen van deze 17de-18de-eeuwse laag, hoogst waarschijnlijk ergens in de 19de eeuw, met een geel zandig pakket.

6.5. Sleuf 5

- **Algemeen**

In het oosten van het plateau waarop ook sleuven 3 en 4 werden aangelegd bevond sleuf 5 zich op 10m achter het voormalige kloostergebouw en op 1,5m van het voormalige schoolgebouwtje. Ze mat 5,4 bij 2,8m (15,12m²). Het maaiveld rondom de sleuf varieerde tussen +6,10 en +6,20m TAW. In het oosten van de put werd het onderzoeksvlak wegens de aanwezigheid van een baksteenstructuur aangelegd op +5,60m TAW, ongeveer een halve meter onder het maaiveld. De rest van de sleuf werd nog 40cm dieper aangelegd, op +5,10m TAW. Langs een baksteenstructuur in het westen van de put werd nog eens verder verlaagd naar +4,68m TAW, 1,5m onder het maaiveld.

Figuur 19: Zicht vanuit het noordoosten op de sporen in vlak A van sleuf 5.

- **Voornaamste sporen**

In het oosten (S2) en het westen (S3) van deze sleuf werden bakstenen muurstructuren teruggevonden. Van S2 bleef enkel de onderste laag over, bestaande uit een pakket van vrij zachte zandige mortel met kleideeltjes. Fragmentair waren nog enkele bakstenen bewaard van formaat 21,0 x 11,0 x 5,0cm. Dit spoor bevond zich een stuk hoger dan S3, tussen +5,65 en +5,90m TAW. Muurfundering S3 bevond zich ongeveer parallel aan S2 aan de andere zijde van de werkput. S3 betrof een afgeleden bakstenen muur van minimum 0,65m breed waarvan één zijkant nog volledig in het westprofiel van de sleuf vervat zat. De muur was opgetrokken in een onregelmatig metselverband van 8 lagen hoog en bestond vooral uit

stenen met afmetingen 22,0 x 12,0 x 5,0cm, gemetst met een vrij zachte grijzig groene kalkmortel. De bovenkant van S3 bevond zich op +5,35m TAW. De onderste laag van deze muur bestond uit bakstenen met een groter formaat: 27,0 x 13,0 x 5,0cm. Dit was duidelijk zichtbaar in muurfragment S9 dat nog op zijn originele plaats bewaard was. Het bestond uit gele, rode en oranje stenen, gemetst met een beige kalkmortel. De bovenkant van dit spoor bevond zich op +5,09m TAW.

S10 vormde de originele fundering van deze muur. Het betrof hier een mengeling van zachte beige kalkmortel en platte, rode tegelfragmenten. Deze laag was 0,15m dik. De onderkant werd vastgesteld op +4,77m en de bovenkant op +4,92m TAW. S11 omvat enkele fragmenten van stenen die vermoedelijk dezelfde afmeting hadden als S9. Mogelijk ging het hier om de aanzet van een vloerniveau of een vloerfundering. De bovenkant van dit spoor werd vastgesteld op +5,09m TAW.

Het ging hier duidelijk om een solide muur, die waarschijnlijk door externe druk in westelijke richting is verschoven. Stratigrafisch kon bepaald worden dat deze muur oorspronkelijk was gebouwd in een laag die als 13de-eeuws werd gedateerd, terwijl in het afbraakpakket dat zich op deze muur bevond aardewerk werd aangetroffen dat op de overgang van de 14de naar de 15de eeuw kon worden gesitueerd. Het baksteenformaat 27cm lengte was in Veurne veel in gebruik van de tweede helft van de 13de tot het midden van de 14de eeuw. Mogelijk kan de bouw van de muur dus gedateerd worden in de 13de of het begin van de 14de eeuw, en haar afbraak in de 15de eeuw.⁸

Figuur 20: Zicht op de muur- en funderingstructuren S9, S10 en S11 in het westen van sleuf 5.

⁸ LEHOUCK, 2008, s.p.

De overige sporen die in het grondvlak werden waargenomen (S5, S7 en S8) waren eerder onregelmatig van vorm en leverden geen bruikbare datering of bijkomende informatie bij de baksteenstructuren op. Wel werd er bij de verdieping naar het grondvlak 13de- en 14de-eeuws materiaal gevonden, wat een mogelijke datering van dit niveau zou kunnen geven.

- **Stratigrafie**

Net onder het maaiveld werd in het oosten en het zuiden van het zuidprofiel een laagje geel zand (L1) aangetroffen dat varieerde van een paar centimeter tot 0,15m dikte. De vulling lijkt gelijkaardig aan de recente ophoging uit sleuf 4, maar komt wat dikte betreft nergens in de buurt. Hieronder bevond zich een vrij homogeen, bruin zandig pakket met houtskool en kalkmortel (L2), dat muur S2 (vlak A) afdekte. Hieronder werd tot op een diepte van +5,58m TAW een pakket aangetroffen (L3) dat zeer gelijkaardig was aan L2, doch iets donkerder bruin van kleur met groene streken. Vanaf een diepte van +5,58m TAW verandert dit beeld en werd een laag (L4) met heterogene bruine, groengrijs gevlekte vulling met kalkmortelbrokken en baksteenfragmenten aangetroffen. Op basis van het gevonden aardewerk kan deze laag gedateerd worden op de overgang van de 14de naar de 15de eeuw. Aangezien deze laag muur S3-S9 afdekt, betreft het hier hoogst waarschijnlijk het afbraakmateriaal van deze structuur. Onder deze laag werden nog enkele bruingrijze, vrij homogene pakketten aangesneden, waarvan het laagste pakket doorliep onder muurstructuur S3. Deze laag werd aangetroffen op een niveau van +5,01m TAW en bevatte 13de-eeuws aardewerk.

Figuur 21: Zicht op het zuidprofiel van sleuf 5.

6.6. Onderzoek proefputten

- **Algemeen**

Verspreid over het achterliggend gedeelte van de voormalige kloostertuin werden 20 proefputten aangelegd met een grondvlak van ca. 1 bij 1m. Hiervan werd telkens een representatief wandprofiel gedocumenteerd. Naargelang het bereik van het graafkraantje en de bodemopbouw werden deze putten doorgaans tot een diepte tussen 1,31 en 1,76m uitgegraven. Op enkele plaatsen werd dieper gegaan teneinde een meer volledig zicht op het bodemprofiel te verkrijgen. Indien muurwerk werd aangetroffen werd het grondvlak gedocumenteerd en niet verder verdiept.

- **Resultaten**

Putten 8, 9, 10, 11, 12 en 13 bevonden zich ten noordwesten van sleuf 1, verspreid over de breedte van de tuin. De profielen gaven grotendeels een gelijkaardig beeld. Na een organische laag van 0,20 tot 0,40m dik volgden verschillende lagen bruin tot lichtbruinig grijs zand. Echte archeologische sporen werden doorgaans niet aangetroffen.

In put 8 werd op 0,62m onder het maaiveld (+4,68m TAW) een laag (L3) met veel baksteenpuin en 14de-eeuws materiaal (grijsbakkend en rood geglazuurd aardewerk) aangetroffen. In de laag daaronder (L4) werd grijsbakkend aardewerk aangetroffen dat kon gedateerd worden in de 14de eeuw of ouder. Deze 14de-eeuwse lagen waren iets lichter van kleur dan de jongere lagen. In put 10 werd op +4,16m TAW, 0,85m onder het maaiveld, eveneens een laag (L3) aangetroffen met grijs- en roodbakkend aardewerk uit de 14de eeuw. Hieronder werd nog een deel van wat mogelijk een kuil was aangetroffen (L6), met materiaal uit de 14de eeuw of ouder. Put 11 leverde op een diepte van +3,94m TAW een muurfragment op van ongeveer 0,57m breed, opgetrokken uit rode bakstenen van formaat 30,0 x 13,0 x 6,0cm. Op +4,02m TAW situeerde zich de bovenkant van de afbraaklaag die aan deze muur kan gelinkt worden (zie figuur 22). Onderaan put 12 werd vanaf een diepte van +3,74m opnieuw 14de-eeuws of ouder roodbakkend aardewerk aangetroffen.

In put 13 werd in de bovenste lagen eveneens de bovenvermelde gelaagdheid teruggevonden. Het profiel werd tot een diepte van 2,28m onder het maaiveld onderzocht. Ongeveer in het midden dook reeds een spoor op met grijsbakkend aardewerk dat in de 12de, misschien 13de eeuw kan worden gesitueerd. Op een diepte van +3,69m TAW werd een donkergrijs spoor aangetroffen (L7 en L8, zie figuur 23). Het ging hier om een duidelijk afgelijnde kuil in de moederbodem, met materiaal uit de 12de eeuw of ouder. Het ensemble bestond uit grijsbakkend aardewerk, maaslands roodbeschilderd en schelpenverschraald aardewerk. Eveneens werd een stuk bewerkt dierlijk bot aangetroffen, mogelijk een deel van een hamer. De moederbodem werd in deze put aangetroffen op +3,12m TAW (zie figuur 24).

Putten 4, 5, 6, 7, 18 en 19 bevonden zich in het zuidwestelijke gedeelte van de voormalige kloostertuin. Hun profielen vertoonden eveneens weinig duidelijke sporen en doorgaans een opeenvolging van 3 à 4 duidelijke, gelijkaardige donkerbruin tot donkerbruin-grijze lagen. Onderaan links in het zuidprofiel van put 4 was een bakstenen muur te zien met stenen van formaat 26,0 x 12,5 x 5,5cm. Deze muurrestant werd aangetroffen op +4,40m TAW en was vervat in L3, een laag met post-middeleeuws, roodbakkend aardewerk. In put 7 werd eveneens muurwerk aangetroffen (L3), dit op een diepte van +4,50m TAW (0,80m onder het

Figuur 22: Westprofiel in proefput 11.

maaiveld). Deze was drie lagen dik en opgetrokken uit bakstenen met formaat 26,0 x 12,5 x 5,5cm. Het ging hier om een recente muur die duidelijk het afgebroken verlengde vormt van een perceelsmuur net ten zuiden. In put 19 werd op +5,00m TAW, ongeveer 0,60m onder het maaiveld, een laag aangetroffen met kalkmortel, baksteen en 14de-eeuws roodbakkend aardewerk.

Figuur 23, links: Zuidprofiel in proefput 13.

Figuur 24, rechts: Oostprofiel in proefput 13.

Proefputten 1, 2, 3, 14 en 15 lagen centraal in het westelijke gedeelte van de voormalige kloostertuin. Opnieuw werd hier dezelfde opeenvolging van bruine lagen met rechte horizontale aflijning geregistreerd. In put 1 werd op +4,39m TAW, ongeveer 0,71m onder het maaiveld, een laag (L3) met 14de-eeuws aardewerk aangetroffen. In put 3 werd op +4,30m TAW een laag (L4) geregistreerd met daarin grijsbakkend aardewerk uit de 14de eeuw of ouder. Op een iets lager niveau, +4,12m TAW of 1,44m onder het maaiveld werden in put 15 eveneens lagen (L3&L4) aangetroffen met enkel 14de-eeuws materiaal (roodbakkend aardewerk met loodglazuur). In proefput 14 werd op en diepte van ongeveer +4,50m TAW, ofwel 0,60m onder het maaiveld een muurfundering uit bakstenen met formaat 21,0 x 6,0 x 10,0cm teruggevonden (L4, zie figuur 25). Aansluitend op deze muur zat de fundering van een driehoekige steunbeer. Ze maakten eveneens deel uit van de perceelsmuur die in proefput 7 werd aangetroffen.

Ook proefputten 16, 17 en 20, in het noordwesten van de voormalige kloostertuin, leverden een gelaagdheid op die niet afwijkt van de overige putten. Hier werden geen duidelijk te dateren middeleeuwse contexten aangetroffen.

Figuur 25: Zicht op muurfundering en bijhorende steunbeer in proefput 14.

- **Conclusie**

Alle proefputten vertoonden gelijkaardige wandprofielen, bestaande uit dikke, vrijwel homogene lagen met een scherpe horizontale aflijning. Waarschijnlijk gaat het hier om elkaar opvolgende ploeglagen. Heel wat lagen konden in de 14de eeuw worden gedateerd. Deze bevonden zich doorgaans tussen +4,68 en +4,12m TAW, wat een laat-middeleeuws looppniveau omtrent deze hoogte laat vermoeden. De rijke 12de-eeuwse context uit proefput 13 toont aan dat er zich op het niveau van de moederbodem waarschijnlijk interessante sporen bevinden. De moederbodem in proefput 13 werd op +3,12m TAW vastgesteld. Dit was 0,60m hoger dan in sleuf 2, waarvan het maaiveld nochtans bijna 0,60m hoger lag. Het reliëfprofiel van de moederbodem is dus duidelijk anders dan het verloop van het hedendaagse maaiveld.

6.7. Muurwerkarcheologisch onderzoek

- **Algemeen**

Het muurwerkarcheologisch onderzoek was beperkt tot het registreren van de zichtbare bouwnaden en verbouwingssporen in drie kelders onder het gebouw en de bijhorende stallen. Deze kelders gaan mogelijk terug tot de 16de eeuw, net als de huizen Knibbe en Masin.

- **Resultaten**

De kelders bezaten een tongewelf. De bakstenen muren en de gewelven waren echter dik gekaleid, wat het niet mogelijk maakte om een degelijk beeld van het metselwerk te vormen of eventuele faseringen te onderscheiden. De kelders bleken in goede staat te zijn, hoewel in de muren en in het gewelf enkele mogelijke scheuren werden waargenomen.

7. ALGEMEEN BESLUIT

In het kader van de plannen voor de geplande restauratie en herinrichting van het voormalig klooster van de Blauwe Zusters tot stedelijke academie voor muziek en woord, gelegen in de Pannestraat 3 te Veurne (prov. West-Vlaanderen), voerde een team van Monument Vandekerckhove nv van 25 januari tot 5 februari 2010 een archeologische prospectie uit op de site. Opdrachtgever voor het onderzoek was de stad Veurne, tevens bouwheer voor het project. Het onderzoek gebeurde volgens de bijzondere voorwaarden geformuleerd door het Agentschap Ruimte en Erfgoed afdeling West-Vlaanderen, dat adviseerde dat een archeologisch onderzoek voorafgaand aan de werken diende uitgevoerd te worden. Door de aanleg en het onderzoek van 5 sleuven en 20 proefputten verspreid over het terrein werd een zicht verkregen op de aan- of afwezigheid van archeologisch erfgoed.

De oudste sporen dateren uit de 12de eeuw en werden aangetroffen in proefput 13. In sleuven 1, 2 en 5 kwamen verschillende bakstenen muurstructuren (funderingen, uitbraaksporen) aan het licht die teruggaan tot de 13de-14de eeuw. In deze periode moet er op het terrein een aanzienlijke bouwactiviteit plaatsgevonden hebben. De opgetrokken structuren bleven er niet langer dan de 16de eeuw staan, waarna ze werden gesloopt. Een link met de huizen Knibbe en Masin kon niet worden gemaakt en het kan worden geopperd dat deze huizen ongeveer werden opgetrokken wanneer de structuren in sleuven 1, 2 en 5 werden afgebroken. Een voorzichtige hypothese is dat de oude muurstructuren zouden kunnen toebehoren aan de gebouwen die zich volgens de Deventerkaart ten westen van de Blauwe Nonnenstraat situeerden.

In sleuf 4 kwam een heel aantal puinkuilen uit de 17de eeuw aan het licht. Mogelijk heeft dit te maken met de vereniging van de huizen Knibbe en Masin in 1693. De ingreep van deze samenvoeging op de gebouwen is niet gekend, maar mogelijk ging dit gepaard met afbraak- en verbouwingswerken, die het nodige puin opleverden dat ondermeer op de plek van sleuf 4 werd gedumpt. Nog in sleuf 4, maar ook in de verschillende proefputten, werd duidelijk dat het maaiveld in de loop der jaren herhaaldelijk is opgehoogd en vanaf de 16de-17de eeuw voornamelijk in gebruik was als tuinzone/landbouwland. In sleuf 3 werden op geringe diepte enkele afvoerkanaaltjes aangetroffen, die duiden op een geringe bouwactiviteit in de 19de-20ste eeuw.

Hoewel er zich in sleuven 1 en 2 heel wat archeologische sporen bevinden, wordt in het niet onderkelderde gedeelte van de nieuwbouw het archeologisch relevante niveau, zoals aangetroffen in deze sleuven, niet verstoord door de geplande werken. Indien er hier zoals gepland tot maximum 0,5m onder het vloerpasniveau, (tot op +5,85m TAW) wordt verdiept, blijft men nog steeds ca. 1m boven de relevante sporen zoals die in sleuf 1 vanaf +4,87m en in sleuf 2 vanaf +4,86m TAW werden waargenomen. De geplande kelder in het oostelijk deel van de nieuwbouw zou de bodem verstoren tot op een diepte van +3,20m TAW. Indien er zich ook hier archeologische resten bevinden, wat gezien de vondsten in sleuf 1 en sleuf 2 zeer waarschijnlijk is, zal het bodemarchief op deze plaats echter sterk worden verstoord en is een vlakdekkende opgraving aangewezen. Indien muur S2 uit sleuf 5 in noordelijke en S8 uit sleuf 2 in oostelijke richting een vervolg hebben, zullen deze quasi zeker worden aangesneden.

Net ten zuiden van de nieuwbouw werden in sleuf 5 muurresten aangetroffen vanaf +5,90m TAW (S2), 0,5m onder het waterpasniveau, en +5,35m TAW (S3). Naar alle waarschijnlijkheid zal het vervolgtraject van deze sporen in noordelijke richting ook de nieuwbouw doorkruisen, het verder verloop van S2 valt hierbij binnen het areaal van de geplande kelder. Algemeen kan gesteld worden dat op de plaats van de nieuwbouw elke ingreep in de bodem die dieper gaat dan +5,35m TAW (1m onder het waterpasniveau) het bodemarchief sterk zal verstoren.

In de zone tussen het huidige gebouw en de geplande nieuwbouw en in de tuinzone waar de proefputten werden aangelegd, bevinden zich ook archeologische sporen, maar de geplande verstoringsdiepte zal daar vermoedelijk beperkt blijven en heeft bijgevolg geen nefaste gevolgen voor de archeologische sporen.

Concluderend wordt volgend advies naar voor geschoven: waar de verstoring dieper gaat dan 1m onder het waterpasniveau, dient er bijkomend onderzoek door middel van een archeologische opgraving uitgevoerd te worden. Rondom sleuf 5 geldt dit, gezien muur S2, zelfs voor een verstoringsdiepte van ca. 0,5m onder het waterpasniveau. Deze aanbeveling heeft geen enkele bindende kracht, maar dient als advies voor de bevoegde overheid, het Agentschap Ruimte en Erfgoed, die uiteindelijk zal beslissen over het vervolgtraject.

8. BIBLIOGRAFIE

- LEHOUCK A., Gebruik en productie van baksteen in de regio Veurne van circa 1200 tot circa 1550, in: *Novi Monasterii. Jaarboek Abdijmuseum ten Duine 1138*, Koksijde, 2008.
 - VAN ACKER J., Het ontstaan en de vroegste geschiedenis van het cellenbroederklooster en de kloosters van de grauwezusters en zwartzusters van Veurne, in: *Flandria Maritima* (artikel ons overhandigd door J. Van Acker, geen verdere bibliografische gegevens kunnen achterhalen).
 - X, *Bouwhistorische nota Klooster van Blauwe Zusters te Veurne*, s.l., s.a.
- **Internetbronnen**
 - <http://geo-vlaanderen.agiv.be>.
 - <http://inventaris.vioe.be/dibe/geheel/21071>.

9. INVENTARISSEN

Gebruikte afkortingen: AW= aardewerk, BK= baksteen, HK= houtskool.

9.1. Inventaris van de sporen

- Sleuf 1

SPOOR	VLAK	VONDSTNR	BESCHRIJVING
1	A		Gelig bruin zandig leemspoor met veel spikkels kalkmortel en brokjes HK en verbrande leem
2	A		Licht gelig grijs zand
3	A	10	Donker bruinig grijs zandig leem met weinig kalk- en HK-brokjes en veel verbrande leem
4	A		Licht grijs lemig zand met vlekjes groenig zand. Veel brokjes kalk en weinig brokjes HK.
5	A		Donker grijs, groen gevlekt zandig leem met weinig BK brokjes en HK
6	A		Donker bruin met vlekjes geel, zandige leem met brokjes BK, kalk en HK
7	A		Donker grijs, geel gevlekt lemig zand met weinig BK, kalk en HK
8	A		Donker groenig grijs lemig zand met BK, kalk en veel HK
9a	A		Opgaande muur in baksteen, formaat 25x12x6, gebonden met licht gelig rode kalkmortel
9b	A		Opgaande muur in baksteen, formaat 25x12x6 in brokken, gebonden met licht gelig rode kalkmortel
10	A	13	Licht bruin geel gevlekt lemig zand met veel BK, kalk en HK
11	A		Beschrijving zie spoor 8
12	A		Licht groenig grijs lemig zand met spikkels kalk en HK
13	A		Grijs zandig leem met weinig kalk en veel HK
14	A		Beschrijving zie spoor 2
15	A		Donker grijs lemig zand met oranje band en veel brokjes HK
16	A		Donker groenig grijs zandig leem met spikkels kalk en HK
17	A		Vloer of muurfundering in BK, gebonden met gele kalkmortel
18	A		Opgaande muur in BK formaat 16x10x5, gebonden met zachte rodig gele kalkmortel
19	A		Muurfundering uit BK formaat 17x10x5, gebonden met zeer harde grijze kalkmortel
20	A		Zeer veel brokken baksteen (puinkuil)
21	A		Licht grijs zandig leem met veel kalk en weinig HK
22	A		Licht grijs zandig leem met BK en zeer veel kalk
23	A	14	Lichtgrijs zandig leem met weinig BK en veel kalk
24	A	38, 15	Grijs zandig leem met zeer veel BK brokken
25	A		Lichtgrijs zandig leem met weinig BK en veel kalk
26	A		Lichtgrijs zandig leem met weinig BK en veel kalk en HK
27	B		Licht grijzig geel, donkerbruin gevlekt zand
28	B		Donker grijzig bruin kleiig zand met vlekjes gelig zand
29	B		Donker grijs kleiig zand met vlekjes gelig kleiig zand
30	B		Donker bruinig grijs humeus zand
31	B		Donker bruinig zwart kleiig zand met vlekken gelig zand
32	B		Donker groenig grijs kleiig zand

• **Sleuf 2**

SPOOR	VLAK	VONDSTNR	BESCHRIJVING
1	A		Gootje bestaande uit gele, rode en oranje bkfragmenten
2	A		= sporen 6 en 7 van vlak B
3	A		= spoor 4 van vlak B
4	A		= spoor 5 van vlak B
5	A		Homogeen beige grijs zand met enkele hkbokjes, weinig kalk en BK
6	A	34	Donkerbruin zandige klei met veel hkbokjes
1	B		Grijs kleiig zand met weinig BK en veel kalk en HK
2	B		Grijzig bruine zandige klei met weinig BK en kalk en veel HK
3	B	50	Grijs bruin zand met weinig BK en HK en veel kalk
4	B		Donker grijs grof zand met weinig BK en veel kalk
5	B		Grijs kleiig zand met veel BK
6	B	39	Vulling van muur 7, gelige brokken baksteen van 14x8x8 cm Parent zonder mortel
7	B	39	Fundering? Van gelige baksteen van 7x13x16 cm
8	B	48, 51	Grijzig bruin kleiig zand met zeer veel BK en vrij weinig HK en kalk
9	B	40, 41, 42, 45, 47	Grijzig bruin kleiig zand met zeer veel BK en vrij weinig spikkels kalk en HK
10	B		Bruine zandige klei met veel kalk en HK
11	B	44, 46, 49	Beschrijving zie spoor 10 maar iets lichter van kleur
12	B		Grijzig bruine zandige klei met vrij veel kalk en HK
13	B		Grijzig bruine zandige klei met vrij veel kalk en HK
14	B	43	Donker grijze zandige klei met weinig BK en veel kalk, HK en verbrande leem
15	B		Beschrijving zie spoor 10
16	B		Oranjjig grijze zandige klei met weinig BK en veel kalk en HK
17	B		Beschrijving zie spoor 16

• **Sleuf 3**

SPOOR	VLAK	VONDSTNR	BESCHRIJVING
1	A		Grijzig bruin zand met weinig hkspikkels, BK en kalkbrokken = nivelleringslaag
2	A		Grijze zandige klei met weinig HK, kalk en bkbokjes
3	A	79, 80	Afvoerkanaaltje uit BK met zachte kalkmortel
4	A	81	Bkvloer met BK van 23,5x10x6 cm
5	A		Bkvloer met BK van 22,5x10,5x6,5 cm
6	A		BK en 1 blok natuursteen (88x11x26 cm)
7	A		BK verbonden door cement (22x10x7 cm)
8	A	82	BK verbonden door zachte kalkmortel (18x10,5x5,5 cm)
9	A		Puinpakket met veel bkbokjes
10	A		Grijzig bruin zand met weinig hkspikkels, BK en kalkbrokken = nivelleringslaag
11	A		Donkerbruin zandige klei met HK en kalkbrokjes
12	A		Donkerbruin zandige klei met HK en kalkbrokjes

• **Sleuf 4**

SPOOR	VLAK	VONDSTNR	BESCHRIJVING
1	A		Vrij compact, eerder homogeen grijsbruin zand met enkele mortelbrokjes en hkspikkels
2	A		Eerder heterogene grijzige laag met HK en mortelbrokjes en groenige klei-inclusies
3	A		Heterogeen grijsbruin zand met roestkleurige vlekken, bkpuin, mortelbrokken en hkspikkels
4	A		Groengrijzige puinvulling met veel bkfragmenten en kalkmortel
5	A	56, 57, 58, 59	Roestkleurige puinvulling met bkfragmenten , kalkmortel en veel AW
6	A		Heterogeen donkergrijs pakket met bruine vlekken, veel HK en mortelspikkels + bkbrokjes
7	A		Beige puinvulling met veel bkfragmenten en kalkmortel
8	A		Hkrijk spoor, bijna zwart met enkele kalkmortelbrokjes
9	A		Heterogeen donkergrijs pakket met bruine vlekken, veel HK en mortelspikkels + bkbrokjes
10	A		Heterogeen gevlekte kuil (grijs/groen) met bkpuin en kalkmortel
11	A		Nummer werd niet gebruikt
12	A		Heterogeen donkergrijs pakket met bruine vlekken, veel HK en mortelspikkels + bkbrokjes
13	A	60	Hkrijk spoor, bijna zwart met enkele kalkmortelbrokjes en AW
14	A		Heterogene bruin, grijsgroen gevlekte laag met hkspikkels, bot en mortelbrokjes
15	A		Hkrijk spoor, bijna zwart met enkele kalkmortelbrokjes
16	A		Heterogeen donkergrijs pakket met bruine vlekken, veel HK en mortelspikkels + bkbrokjes
17	A		Heterogeen licht grijsbruin pakket, zeer veel kalkmortel en enkele hkspikkels

• **Sleuf 5**

SPOOR	VLAK	VONDSTNR	BESCHRIJVING
1	A		Restant van muur, BK 21x11x4,5
2	A		Fundering in BK 11x11x5 met vrij zachte zandige mortel met kleideeltjes. Bovenop de fundering lijkt zich een dik pakket mortel te bevinden
3	A	64, 73	BK 22x12x5 met vrij zachte grijzig groene zandmortel
4	A		Donker grijzig bruine grove kleiig puinig zand met vrij veel BK en kalk en vrij weinig HK
5	A		Licht bruinig grijs kleig zand met gelige vlekken kleiig zand en vrij weinig BK, HK en kalk
6	A		Donker grijzig bruin kleiig zand met gelige zandvlekken en vrij veel BK en kalk en vrij weinig HK
7	A		Licht grijzig groene zandige klei met vrij weinig kalk
8	A		Grijzig geel kleiig zand met vrij veel BK en kalk

9.2. Inventaris van de vondsten

- Proefputten

VONDST	PROEFPUT (PP)/LAAG (L)	INHOUD	DATERING
1	PP 10/L 2	Dierlijk bot	/
2	PP 5/L 2	AW (grijsbakkend, roodbakkend met verbranding, beige oxiderend gebakken met glazuur, kleipijp), dierlijk bot, schelp	14 ^{de} tot 16 ^{de} E
3	PP 3/L 4	AW (grijsbakkend)	14 ^{de} E of ouder
4	PP 3/L 3	AW (roodbakkend met loodglazuur aan binnenzijde en verbrand)	Post-ME?
5	PP12/L 2	AW (grijsbakkend, roodbakkend met gelige glazuur en streepversiering, Siegburg)	Post-ME
6	PP 12/L 4	AW (grijsbakkend)	14 ^{de} E of ouder
7	PP 5/L 3	AW (roodbakkend met loodglazuur aan binnen- en buitenzijde, grijsbakkend), dierlijk bot	14 ^{de} tot 16 ^{de} E
8	PP 5/L 3	AW (roodbakkend met loodglazuur en verbrand), dierlijk bot	14 ^{de} E?
9	PP 6/L 3	AW (beige oxiderend gebakken met gelige glazuur)	Post-ME
11	PP 4/L 3	AW (roodbakkend soms verbrand)	Post-ME?
12	PP 1/L 3	AW (roodbakkend soms met loodglazuur en verbrand)	14 ^{de} E?
16	PP 9/L 3	AW (grijsbakkend)	14 ^{de} E?
17	PP 8/L 4	AW (grijsbakkend)	14 ^{de} E of ouder
18	PP 8/L 2	AW (grijsbakkend, roodbakkend met loodglazuur)	Post-ME
19	PP 8/L 3	AW (grijsbakkend, roodbakkend)	14 ^{de} E?
20	PP 15/L 3 en 4	AW (grijsbakkend, Rijnlands steengoed)	14 ^{de} E
21	PP 5/L 3	AW (roodbakkend soms met loodglazuur en verbrand), dierlijk bot	14 ^{de} E?
22	PP 9/L 2	AW (grijsbakkend)	14 ^{de} E?
23	PP 13/L 4	AW (grijsbakkend, roodbakkend), dierlijk bot	12 ^{de} , misschien 13 ^{de} E
24	PP 10/L 3	AW (roodbakkend soms met loodglazuur en verbrand, grijsbakkend)	14 ^{de} E?
25	PP 10/L 6	AW (roodbakkend soms verbrand)	14 ^{de} E of ouder
26	PP 15/L 2	AW (roodbakkend met loodglazuur en groene glazuur)	Post-ME
27	PP 14/L 1	AW (grijsbakkend, roodbakkend met loodglazuur, kleipijp), dierlijk bot	Post-ME
28	PP 5/L 3	AW (roodbakkend met voornamelijk loodglazuur aan binnenzijde, grijsbakkend), dierlijk bot	14 ^{de} E?
29	PP 11	BK	
30	PP 20/L 2	AW (grijsbakkend, roodbakkend met loodglazuur)	Post-ME
31	PP 20/L 3	AW (roodbakkend met loodglazuur aan binnen- en buitenzijde, kleipijp), dierlijk bot	Post-ME
32	PP 16/L 3	AW (roodbakkend soms met loodglazuur, grijsbakkend)	14 ^{de} E?
33	PP 19/L 4	AW (roodbakkend soms met loodglazuur, grijsbakkend)	14 ^{de} E
74	PP 5/L 3	AW (roodbakkend met meestal enkel loodglazuur aan binnenzijde en verbrand aan buitenzijde, tegelfragmenten), dierlijk bot	14 ^{de} E?
75	PP 13/L 7 & 8	AW (grijsbakkend, AW met schelpengruisverschraling,	12 ^{de} E of ouder

		roodbeschilderd), dierlijk bot, waarvan één bewerkt fragment	
--	--	--	--

• **Sleuf 1**

VONDST	SPOOR	INHOUD	DATERING
10	3	AW (grijsbakkend, roodbakkend soms met glazuur, tegelfragment), dierlijk bot	14 ^{de} E
13	10	AW (grijsbakkend, roodbakkend soms met glazuur, Langerwehe, tegelfragment)	13 ^{de} – 14 ^{de} E
14	23	AW (roodbakkend met loodglazuur aan binnenzijde en verbrand aan buitenzijde)	2 ^{de} helft 14 ^{de} E
15	24	AW (grijsbakkend, roodbakkend soms met glazuur, Siegburg), dierlijk bot	13 ^{de} tot 15 ^{de} E
36	>VI A	AW (grijsbakkend, roodbakkend soms met glazuur), dierlijk bot	14 ^{de} E of ouder
37	>VI A	AW (grijsbakkend, roodbakkend soms met glazuur), dierlijk bot	14 ^{de} E?
38	24	AW (grijsbakkend, roodbakkend met loodglazuur), dierlijk bot	13 ^{de} tot 15 ^{de} E
76	W-profiel/L 1	AW (porselein), dikwandig groen glas	Post-ME
77	VI A>VI B	AW (grijsbakkend, roodbakkend met glazuur), dierlijk bot	14 ^{de} E?
78	>VI B	AW (grijsbakkend)	14 ^{de} E of ouder

• **Sleuf 2**

VONDST	SPOOR	INHOUD	DATERING
34	6, VI A	AW (grijsbakkend, roodbakkend soms met loodglazuur aan binnen- en buitenzijde, steengoed: Siegburg, Raeren)	14 ^{de} E?
35	Z-profiel/L 6 & 10	AW (grijsbakkend, roodbakkend met loodglazuur aan binnen- en buitenzijde, steengoed: Langerwehe, Raeren, kleipijp)	Post-ME
39	Boven S6 en S7	AW (roodbakkend met glazuur en verbrand = Langerwehe?), dierlijk bot	Post-ME
40	9	AW (grijsbakkend, roodbakkend soms verbrand)	14 ^{de} E ?
41	9	AW (grijsbakkend, roodbakkend soms met loodglazuur)	16 ^{de} E
42	9	AW (grijsbakkend, roodbakkend soms met loodglazuur aan buitenzijde)	16 ^{de} E
43	14	AW (roodbakkend met glazuur en bloemversiering)	14 ^{de} tot 16 ^{de} E
44	11	AW (grijsbakkend)	14 ^{de} E?
45	9	AW (roodbakkend met loodglazuur en verbrand)	16 ^{de} E?
46	11	AW (roodbakkend soms met loodglazuur en verbrand)	14 ^{de} tot 16 ^{de} E
47	9	AW (roodbakkend met loodglazuur aan binnenzijde en verbrand)	16 ^{de} E
48	8	AW (roodbakkend met loodglazuur aan binnen- en buitenzijde), dierlijk bot	14 ^{de} E?
49	11	AW (grijsbakkend, roodbakkend met loodglazuur aan binnenzijde), dierlijk bot	14 ^{de} E?
50	3, VI B	AW (grijsbakkend, roodbakkend met loodglazuur), ijzerzandsteen	14 ^{de} E
51	8	AW (grijsbakkend, roodbakkend soms met glazuur)	Vermoedelijk 14 ^{de} E

52	W-profiel/L 32	AW (Raeren)	Eerder 16 ^{de} E
53	W-profiel/L 26	AW (grijsbakkend, roodbakkend met loodglazuur aan binnenzijde en verbrand), dierlijk bot	13 ^{de} – 14 ^{de} E
54	W-profiel/L 13	AW (grijsbakkendoxiderend gebakken = Raeren?)	14 ^{de} tot 16 ^{de} E
55	W-profiel/L 29	AW (grijsbakkend), dierlijk bot	13 ^{de} E

• **Sleuf 3**

VONDST	SPOOR	INHOUD	DATERING
79	3	BK	/
80	3	BK	/
81	4	BK	/
82	8	BK	/

BK: baksteen

• **Sleuf 4**

VONDST	SPOOR	INHOUD	DATERING
56	5	AW (roodbakkend soms met loodglazuur en verbrand), doorzichtig wit glas met fijne ribbels	Eerder 17 ^{de} E
57	5	AW (roodbakkend soms met loodglazuur en verbrand), dierlijk bot	Eerder 17 ^{de} E
58	5	AW (roodbakkend met loodglazuur aan binnen- en buitenzijde, majolika), glas, leisteen dakpan	Eerder 17 ^{de} E
59	5	Doorzichtig wit glas met fijne ribbels	Eerder 17 ^{de} E
60	13	AW (grijsbakkend)	Overgang 12 ^{de} naar 13 ^{de} E
61	Z-profiel/L 4	AW (grijsbakkend, roodbakkend met groene glazuur)	Eerder 17 ^{de} E
62	Z-profiel/L 8	AW (roodbakkend met loodglazuur aan binnen- en buitenzijde)	14 ^{de} E
63	Z-profiel/L 10	AW (grijsbakkend)	Ouder dan 14 ^{de} E
83	>VI A	AW (roodbakkend soms met glazuur en versiering, groengeglazuurde kandelaar, porselein), metaal, dikwandig groen glas	Post-ME

• **Sleuf 5**

VONDST	SPOOR	INHOUD	DATERING
64	3	BK	/
65	>VI A	AW (grijsbakkend)	13 ^{de} E?
66	>VI A	AW (roodbakkend met loodglazuur aan binnen- en buitenzijde en verbrand)	14 ^{de} E?
67	>VI A	AW (roodbakkend en verbrand)	14 ^{de} E?
68	11	BK	/
69	L7	AW (grijsbakkend)	13 ^{de} E
70	L 4	AW (roodbakkend soms verbrand)	Overgang 14 ^{de} naar 15 ^{de} E

71	10	tegelfragmenten	/
72	9	BK	/
73	3	BK	/

- **Losse vondsten**

VONDST	SPOOR	INHOUD	DATERING
84	/	AW (grijsbakkend, roodbakkend met loodglazuur, beige oxiderend gebakken met gele glazuur)	/

9.3. Inventaris van de foto's

- **Algemeen**

FOTONUMMER	AANTAL FOTO'S
VEBZ10 - overzicht kloostertuin	12

- **Kelderonderzoek**

FOTONUMMER	AANTAL FOTO'S
VEBZ10 - overzicht kelder	5

- **Proefputten**

FOTONUMMER	AANTAL FOTO'S
VEBZ10 - proefput 1 - N-profiel	2
VEBZ10 - proefput 2 - N-profiel	2
VEBZ10 - proefput 3 - O-profiel	2
VEBZ10 - proefput 4 - N-profiel	3
VEBZ10 - proefput 5 - O-profiel	1
VEBZ10 - proefput 5 - Z-profiel	4
VEBZ10 - proefput 6 - N-profiel	4
VEBZ10 - proefput 7 - W-profiel	3
VEBZ10 - proefput 8 - W-profiel	4
VEBZ10 - proefput 9 - O-profiel	2
VEBZ10 - proefput 10 - W-profiel	2
VEBZ10 - proefput 11 - W-profiel	4
VEBZ10 - proefput 12 - W-profiel	2
VEBZ10 - proefput 13 - 0-profiel	11
VEBZ10 - proefput 13 - grondvlak	6
VEBZ10 - proefput 13 - Z-profiel	3
VEBZ10 - proefput 14 - grondvlak	7
VEBZ10 - proefput 15 - 0-profiel	4
VEBZ10 - proefput 16 - O-profiel	3
VEBZ10 - proefput 17 - Z-profiel	6
VEBZ10 - proefput 18 - N-profiel	3
VEBZ10 - proefput 19 - Z-profiel	4
VEBZ10 - proefput 20 - W-profiel	2

- **Sleuf 1**

FOTONUMMER	AANTAL FOTO'S
VEBZ10 - sleuf 1 - vlak A - overzicht	21
VEBZ10 - sleuf 1 - vlak B - overzicht	5
VEBZ10 - sleuf 1 - O-profiel	9

VEBZ10 - sleuf 1 - Z-profiel onder S9	1
VEBZ10 - sleuf 1 - Z-profiel tussen S18 en S9a	7
VEBZ10 - sleuf 1 - S1	2
VEBZ10 - sleuf 1 - S2	2
VEBZ10 - sleuf 1 - S3	2
VEBZ10 - sleuf 1 - S3 coupe	4
VEBZ10 - sleuf 1 - S4	2
VEBZ10 - sleuf 1 - S5	2
VEBZ10 - sleuf 1 - S6	3
VEBZ10 - sleuf 1 - S7,8	2
VEBZ10 - sleuf 1 - S9	6
VEBZ10 - sleuf 1 - S9b	15
VEBZ10 - sleuf 1 - S10	3
VEBZ10 - sleuf 1 - S11	3
VEBZ10 - sleuf 1 - S12,13,14	5
VEBZ10 - sleuf 1 - S15,16	6
VEBZ10 - sleuf 1 - S17	5
VEBZ10 - sleuf 1 - S18	4
VEBZ10 - sleuf 1 - S19	5
VEBZ10 - sleuf 1 - S20	4
VEBZ10 - sleuf 1 - S21	2
VEBZ10 - sleuf 1 - S22	5
VEBZ10 - sleuf 1 - S25	2
VEBZ10 - sleuf 1 - S26	4
VEBZ10 - sleuf 1 - S27	1
VEBZ10 - sleuf 1 - S28	1
VEBZ10 - sleuf 1 - S29	1
VEBZ10 - sleuf 1 - S30	1
VEBZ10 - sleuf 1 - S31	2

- **Sleuf 2**

FOTONUMMER	AANTAL FOTO'S
VEBZ10 - sleuf 2 - vlak A - overzicht	20
VEBZ10 - sleuf 2 - vlak B - overzicht	29
VEBZ10 - sleuf 2 - N-profiel	14
VEBZ10 - sleuf 2 - O-profiel	6
VEBZ10 - sleuf 2 - W-profiel	38
VEBZ10 - sleuf 2 - Z-profiel	23
VEBZ10 - sleuf 2 - vlak A - S1	2
VEBZ10 - sleuf 2 - vlak A - S2	2
VEBZ10 - sleuf 2 - vlak A - S3	2
VEBZ10 - sleuf 2 - vlak A - S4	2
VEBZ10 - sleuf 2 - vlak B - S1	2
VEBZ10 - sleuf 2 - vlak B - S2	2

VEBZ10 - sleuf 2 - vlak B - S3	2
VEBZ10 - sleuf 2 - vlak B - S4	2
VEBZ10 - sleuf 2 - vlak B - S5	2
VEBZ10 - sleuf 2 - vlak B - S6,7,16,17	10
VEBZ10 - sleuf 2 - vlak B - S8	7
VEBZ10 - sleuf 2 - vlak B - S9	2
VEBZ10 - sleuf 2 - vlak B - S10	2
VEBZ10 - sleuf 2 - vlak B - S11	2
VEBZ10 - sleuf 2 - vlak B - S12	2
VEBZ10 - sleuf 2 - vlak B - S13	2
VEBZ10 - sleuf 2 - vlak B - S14	2
VEBZ10 - sleuf 2 - vlak B - S15	2

- **Sleuf 3**

FOTONUMMER	AANTAL FOTO'S
VEBZ10 - sleuf 3 - vlak A - overzicht	4
VEBZ10 - sleuf 3 - N-profiel	22
VEBZ10 - sleuf 3 - S1	6
VEBZ10 - sleuf 3 - S2	3
VEBZ10 - sleuf 3 - S3	4
VEBZ10 - sleuf 3 - S4	3
VEBZ10 - sleuf 3 - S5,11	2
VEBZ10 - sleuf 3 - S6,12	3
VEBZ10 - sleuf 3 - S7	5
VEBZ10 - sleuf 3 - S8	2
VEBZ10 - sleuf 3 - S9	3
VEBZ10 - sleuf 3 - S10	3

- **Sleuf 4**

FOTONUMMER	AANTAL FOTO'S
VEBZ10 - sleuf 4 - vlak A - overzicht	7
VEBZ10 - sleuf 4 - O-profiel	8
VEBZ10 - sleuf 4 - W-profiel	5
VEBZ10 - sleuf 4 - Z-profiel	10
VEBZ10 - sleuf 4 - S1,2	1
VEBZ10 - sleuf 4 - S3	1
VEBZ10 - sleuf 4 - S4,5	1
VEBZ10 - sleuf 4 - S6,7,8	2
VEBZ10 - sleuf 4 - S7	1
VEBZ10 - sleuf 4 - S9	2
VEBZ10 - sleuf 4 - S10	1
VEBZ10 - sleuf 4 - S13	1
VEBZ10 - sleuf 4 - S14,15	4

VEBZ10 - sleuf 4 - S16	1
VEBZ10 - sleuf 4 - S17	1

- **Sleuf 5**

FOTONUMMER	AANTAL FOTO'S
VEBZ10 - sleuf 5 - vlak A - overzicht	10
VEBZ10 - sleuf 5 - Z-profiel	4
VEBZ10 - sleuf 5 - S1	2
VEBZ10 - sleuf 5 - S2	4
VEBZ10 - sleuf 5 - S3	4
VEBZ10 - sleuf 5 - S9,10,11	5

9.4. Inventaris van de tekeningen

TEKENINGNR.	SCHAAL	INHOUD
Grondplan 1	1/20	Sleuf 1, vlak A
Grondplan 2	1/20	Sleuf 1, vlak B
Grondplan 3	1/20	Sleuf 2, vlak A
Grondplan 4	1/20	Sleuf 2, vlak B
Grondplan 5	1/20	Sleuf 3, vlak A
Grondplan 6	1/20	Sleuf 4, vlak A
Grondplan 7	1/20	Sleuf 5, vlak A
Grondplan 8	1/20	Sleuf 5, vlak B
Profielplan 1	1/20	Profielen van proefputten 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8 en 9
Profielplan 2	1/20	Profielen van proefputten 5, 10, 11, 12 en 13 en grondplannen van proefputten 11 en 14
Profielplan 3	1/20	Profielen van proefputten 15, 16, 17, 18 en 20
Profielplan 4	1/20	Profiel van proefput 19
Profielplan 5	1/20	Sleuf 1: coupe op S3 , Z-profiel tussen S18 en S9a, O-profiel
Profielplan 6	1/20	Sleuf 2: N-profiel en O-profiel
Profielplan 7	1/20	Sleuf 2: W-profiel en Z-profiel
Profielplan 8	1/20	Sleuf 4: Z-profiel
Profielplan 9	1/20	Sleuf 4: O-profiel en W-profiel
Profielplan 10	1/20	Sleuf 5: Z-profiel

9.5. Inventaris van de hoogtemetingen

TEKENINGNR.	INHOUD	NUMMER METING	TAW-WAARDE (in +m)
Grondplan 1	Sleuf 1, vlak A	1	5,12
		2	4,64
		3	4,74
		4	4,87
		5	4,81
		6	4,81
		7	4,8
		8	4,85
		9	4,93
		10	4,83
		11	4,88
		12	4,84
		13	4,85
		14	4,6
		15	4,62
		16	4,6
		17	4,83
		18	4,71
		19	4,71
		20	4,29
		21	4,26
		22	4,28
		23	4,28
		24	4,27
		25	4,31
		26	4,28
		27	4,26
		28	4,64
		29	4,61
		30	4,3
		31	4,26
		32	4,28
		33	4,25
		34	4,12
		35	4,14
		36	4,08
Grondplan 2	Sleuf 1, vlak B	1	3,97
		2	3,96
		3	3,98
Grondplan 3	Sleuf 2, vlak A	1	4,76

		2	5,44
		3	5,36
		4	4,79
		5	5,51
		6	5,4
		7	4,72
		8	4,76
		9	5,6
		10	4,67
		11	4,71
		12	4,79
		13	4,75
		14	4,69
		15	4,73
		16	4,74
		17	4,74
Grondplan 4	Sleuf 2, vlak B	1	4,73
		2	4,8
		3	4,79
		4	4,77
		5	4,81
		6	4,8
		7	4,8
		8	4,78
		9	4,79
		10	4,78
		11	4,81
		12	4,86
		13	4,85
		14	4,86
		15	4,86
		16	4,83
		17	4,79
		18	4,7
		19	4,76
		20	4,79
		21	4,72
		22	4,72
		23	4,77
		24	4,79
		25	4,74
		26	4,8
		27	4,81
		28	4,79
		29	4,74

		30	4,76
		31	4,81
		32	4,73
		33	4,75
Grondplan 5	Sleuf 3, vlak A	1	5,79
		2	5,78
		3	6,18
		4	6,19
		5	6,11
		6	5,9
		7	5,96
		8	6,03
		9	5,96
		10	6,1
		11	6,14
		12	6,19
		13	5,66
		14	5,64
		15	5,83
		16	5,91
		17	6,05
		18	5,98
		19	5,9
		20	6,12
		21	6,04
		22	6,38
		23	6,12
		24	5,95
		25	6,3
		26	5,9
		27	5,96
		28	6,05
		29	6,2
		30	5,95
Grondplan 6	Sleuf 4, vlak A	1	4,74
		2	4,68
		3	4,72
		4	4,78
		5	4,87
		6	4,88
		7	4,8
		8	4,87
		9	4,68
		10	4,67
		11	4,71

		12	4,81
		13	4,78
		14	4,77
		15	4,76
Grondplan 7	Sleuf 5, vlak A	1	6,02
		2	5,9
		3	5,65
		4	5,13
		5	5,24
		6	5,2
		7	5,21
		8	5,29
		9	5,36
		10	5,16
Grondplan 8	Sleuf 5, vlak B	1	5,09
		2	4,92
		3	5,01
		4	4,77
		5	5,35
		6	4,68